

3 Mart: Cumhuriyetin Laik Niteliklere Kavuşması...

Atatürkçüler, çağdaşlaşmadan yana olanlar, eleştirel aklın önderliğini savunanlar, yurttaş olmamızın en büyük adımı 3 Mart gününü unutmamalıdır. Çünkü 3 Mart, Türk aydınlanmasının başlangıç günüdür, yurttaş olmamızın en büyük adımdır.

Alev COŞKUN

Üç buçuk yıl süren anti-emperyalist karakterli bağımsızlık savaşından sonra, 29 Ekim 1923'te devlet şekli olarak "Cumhuriyet Modeli"nin seçilmesi, bunun TBMM tarafından anayasaya konularak ilan edilmesi, yüzyıllar boyunca padişahlıkla yönetilen Türk toplumu için çok ileri bir adımdı.

Cumhuriyetin ilanı bütün dünyada büyük yankı yaptı. Ancak Batı dünyasında, bu konuda kuşkulu sorular da ileri sürülmeye başlandı.

İlan edilen bu cumhuriyet nasıl bir modeldir? İçeriği ve niteliği nedir? Otoriter bir cumhuriyet midir? Demokra-

siye açık bir cumhuriyet midir? Yoksa din kurallarını öne çıkaran dine dayalı bir cumhuriyet midir?

Bu soruların yanıtları henüz açık değildi... Batılı yazarlar, siyaset bilimciler ve yabancı devletlerin diplomasi çevreleri, Türkiye'de ilan edilen siyasal rejimin din kurallarına dayalı bir cumhuriyet olacağını varsayıyorlardı. Dayandıkları temel gerekçeler ise bir toplum, 700 yıllık geleneklerini bir anda söküp atamazdı... Türkler, toplum katmanlarının derinlerine kadar inen din kurallarının egemenliğinden kolayca sıyrılıp kurtulamazdı... Öyleyse ilan edilen Türkiye Cumhuriyeti, ancak din kurallarına dayalı bir "din devleti", "dinsel bir cumhuriyet" olabilirdi.

Bu düşünce kalıbı, aslında karşı çıkılmayacak sosyolojik temellere dayanıyordu. Şöyle ki 1071 yılından beri Anadolu'da egemen olan devletler; Selçuk devleti, beylik devletleri ve daha sonra 700 yıl süren Osmanlı İmparatorluğu, temelde din kurallarını rehber alan devletlerdi. Bu modelden bir anda kopmak ve ayrılmak olanak dışıydı... İşte, 29 Ekim 1923'ten 4 ay son-

ra, 3 Mart 1924'te kabul edilen yasalarla yukarıda özetlediğimiz bu düşünce tersyüz edildi.

Devrim yasaları

3 Mart 1924 günü, uzun süren görüşmeler sonunda TBMM, üç temel devrim yasasını kabul etti. Bu yasalar:

1. Halifelik'in İlga Edilmesi (Kaldırılması) Yasası.
2. Şer'iye ve Evkaf Bakanlığı'nın Kaldırılması Yasası.
3. "Tevhid-i Tedrisat" (Eğitimin Birleştirilmesi) Yasası.

TBMM tarafından kabul edilen bu üç yasa, nitelikleri ve içerikleri yönünden çok büyük bir devrimdir. Bu üç yasa ile aslında, Osmanlı'dan gelen dine dayalı teokratik devlet yapısı yıkılıyor, laik temellere dayalı cumhuriyet modeli konuluyordu. Bu üç yasanın kabul edilmesiyle, aslında **Türk Aydınlanma Devrimi** gerçek olarak başlıyordu.

1924 yılı başında **Atatürk**, Başbakan **İnönü**'ye gönderdiği bir iletide, halifelikle ilgili olarak "**Halifelik'in din ve siyaset açısından hiçbir anlamının kalmadığını, hilafet makamının en nihayet tarihi bir hatıra olmaktan öte fazla bir önemi olmadığını; Türkiye Cumhuriyeti'nin safsatalarla varlığını, bağımsızlığını tehlikeye atamayacağını**" belirtmişti.

İşte 3 Mart'ta Atatürk'ün bu düşüncesi eyleme geçiyordu.

Toplumun laikleşmesi

Bu yasalardan "**Eğitimin Birleştirilmesi Yasası**" ile eğitim şeriat kuralları-

nın etki ve baskısından kurtarılıp çağdaş eğitim modeline yöneliyordu.

Dinsel koşulları temel alan eğitim yerine, eleştirel aklı öne çıkaran çağdaş ve evrensel eğitim modeline dönülmüştü.

Bu yasalarla devletin ve toplumun laik kurallar çerçevesinde yapılanmasının önü açılıyordu.

Daha sonra, toplumsal devrimler adım adım birbirini izledi. Öncelikle hukukun laikleşmesi yönünde adımlar atıldı. Hukuk ve bilim din kurallarının baskı ve egemenliğinden kurtarıldı.

Hilafetin kaldırılışıyla devletin laikleşmesi gerçekleşiyor, çağdaş bir toplum için gerekli olan Yurttaşlık Yasası, Borçlar Yasası, Ticaret ve Ceza yasalarının kabul edilmesiyle hukukun laikleşmesi ve çağdaşlaşması sağlanıyordu.

Türbe, tekke ve zaviyelerin kapatılması ve harf devriminin yapılmasıyla kültür ve toplumun laikleşmesi yönünde büyük adımlar atılıyordu.

Tutucu iktidarların politikaları

Çok partili düzene geçtiğimiz 1950 yılından bugüne, tutucu iktidarlar da 3 Mart Devrim Yasaları'nı baş hedef almışlardır. Bu yasaları bozmak, tersyüz etmek için gayretler hiç durmamış, giderek yoğunlaşmış, günümüzde de en üst düzeyde amacını sürdürüyor.

1955 yılında **Menderes**'in DP grubuna söylediği "**Siz hilafeti bile geri getirebilirsiniz**" sözü boşuna değildi.

Köy Enstitüleri'nin ve Halkevleri'nin kapatılması, aslında 3 Mart Devrim Yasaları'na karşı duruşun somut göstergeleridir.

Tutucu siyasal iktidarlar, sürekli olarak özellikle "**Eğitimin Birleştirilmesi Yasası**"na karşı çıkmışlardır.

Gereksinme ve gerçek ihtiyaç düzeyine bakılmadan sürekli sayıları artırılan imam-hatip okulları, alabildiğine çoğalan ve yaygınlaşan Kuran kursları, geçen yıl yasalardan 4+4+4 "**ucube modeliyle**" eğitimin dinselleştirilmeye yöneltilmesi, kız çocuklarının eğitimden uzaklaştırılıp toplumdaki koparılarak erken evliliklere özendirilmesi, hepsi ama hepsi 3 Mart yasalarına karşı gelme amacından kaynaklanıyor.

Atatürkçüler birleşmelidir

Atatürkçüler, çağdaşlaşmadan yana olanlar, eleştirel aklın önderliğini savunanlar, yurttaş olmamızın en büyük adımı 3 Mart gününü unutmamalıdır.

Çünkü 3 Mart, Türk aydınlanmasının başlangıç günüdür, yurttaş olmamızın en büyük adımdır.

Çünkü 3 Mart Devrim Yasaları, Ortadoğu'da ve tüm İslam coğrafyasında bir toplumun ortaçağın karanlık dogmalarından ve feodal yapısından kurtarılıp aydınlanma yoluna girişinin en büyük adımdır.

Türk aydınlanmasının temellerini tersyüz etmek isteyenlere karşı bütün Atatürkçüler, bütün ilerici güçler birleşmelidir.

Atatürk devrimcileri, toplumsal gelişmenin geriye götürülemeyeceğini, akan suların tersine döndürülemeyeceğini tarihsel olarak kanıtlamak zorundadırlar.

AÇI

Mümtaz SOYSAL

mumtazsoysal@gmail.com

Yazarımız yurtdışı programı nedeniyle yazılarına bir süre ara vermiştir.

TABIATI BU KANUNUNDAN KİM KORUYACAĞAK?

Sayın Milletvekilleri, ülkemizin doğal milli servetini koruma sorumluluğu şimdi sizde. Bu tarihi görevi yerine getireceğinize inanıyoruz.

● Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu adı altında, Türkiye'nin Milli Parkları'nın, Doğal Sit Alanları'nın ve diğer korunan alanlarının kaderini değiştirecek yeni bir yasa önümüzdeki günlerde TBMM'de görüşülerek oylanacak.

● Sivil toplum kuruluşlarının ve uzman akademisyenlerin görüşleri yok sayılarak, katılımcılıktan uzak bir anlayışla hazırlanan Kanun Tasarısı, doğal alanlarımızı "üstün kamu yararı" adı altında yatırımlara açabilecek.

● Ülkemizin ancak %5'ini kapsayan korunan alanlarını yeniden değerlendirmeye açarak "korumak"tan çok "kullanma"ya

odaklanan Kanun Tasarısı, yıllardır doğal alanlarımıza kalkan olmuş Milli Parklar Kanunu'nu da yürürlükten kaldıracak.

● Bu Kanun, ülkemizin binlerce yıllık doğal milli servetini, kısa vadeli ekonomik kazançlar için kullanıma açabilecek.

Doğa için ses ver!

Geri dönüşü olmayan bu tehlikeye karşı ülkemizi koruma görevi hepimizin. change.org/tabiatkanunu adresindeki imza kampanyasına katıl, doğa için sen de sesini yükselt.

Tabiat Kanunu İzleme Girişimi

Bu Girişim'de yer alan ve sayısı bugün itibarı ile 105'e ulaşan sivil toplum kuruluşlarının isimlerini tabiatkanunu.wordpress.com adresinde görebilirsiniz.

tabiatkanunu.wordpress.com

[facebook.com/TabiatKanunulzlemeGirisimi](https://www.facebook.com/TabiatKanunulzlemeGirisimi)

twitter.com/tabiatkanunu

